

Posudek vedoucího na magisterskou práci Bc. Terezy Černé: Rovnost z hlediska věku a genderu.

V dnešní době jsou otázky spojené s diskriminací různého typu důležitým tématem nejen Evropské Unie ale i jednotlivých států. Historicky byla jako první věnována pozornost diskriminaci vzhledem k rase, později vzhledem k pohlaví a v současnosti, také v souvislosti s demografickým stárnutím, ageismu. Ageismus je diskriminace osob vzhledem k jejich věku. Rizikovými skupinami jsou přitom jak senioři, tak nejmladší ročníky ve věku začínající ekonomické aktivity. Předkládaná diplomová práce T. Černé na téma *Rovnost z hlediska věku a genderu* je proto aktuální, neboť se jedná o téma současné, neuzavřené a obecně diskutované.

Práce v rozsahu 114 stran je rozdělena do sedmi kapitol, závěru a příloh. Z hlediska zpracování obsahuje dvě vyvážené části, a to teoretickou a analytickou. V teoretické sekci jsou na začátku druhé kapitoly logicky správně nejdříve vymezeny pojmy, rovnost a nerovnost a dále vymezení a oblasti diskriminace. Tento vstup je důležitý především proto, že diplomová práce neřeší „klasické demografické“ téma. V subkapitole 2.5 druhý řádek lze polemizovat s výrokem, „*V období středověku, tedy absolutismu*“, za období absolutismu se obvykle považuje období od poloviny 17. století (někdy konce 16. století) do Francouzské revoluce. Nicméně celá druhá kapitola podává v dobrém přehledu širší informace ke studované problematice. Následující kapitoly tři a čtyři, se již specificky věnují teoretickým aspektům obou studovaných typů diskriminace, a to podle pohlaví a věku. Ve třetí kapitole jsou postupně popsána témata: pojetí genderu, genderové stereotypy, genderová revoluce a oblasti genderové nerovnosti, a to zejména na trhu práce. Čtvrtá kapitola specifikuje rozdíly mezi biologickým a demografickým stárnutím. Podrobněji jsou rozvinuta témata týkající se stereotypů a předsudků v souvislosti se stářím. Dále jsou uvedeny teorie původu ageismu a poznatky o genderovém ageismu. V páté kapitole jsou představeny zdroje dat a použité metodické přístupy. Autorka využila poslední evropská šetření EUROBAROMETER z let 2015 a 2017, která dosud nebyla hlouběji analyzována. Většina publikovaných studií na toto téma totiž vychází ze speciálního modulu European Social Survey (ESS) z roku 2008.

Druhá analytická část je rozdělena do dvou velkých kapitol, z nichž šestá se zabývá deskriptivními charakteristikami vybraných čtyř zemí, tj. Česka, Dánska, Francie a Polska, sedmá potom prezentuje výsledky obou výběrových šetření ve výše uvedených zemích. Popis ukazatelů šesté kapitoly je přehledně uspořádán a zahrnuje věkové pyramidy, indexy stáří, indexy ekonomického zatížení a naděje dožití ve zvolených věkových kategoriích. Sedmá, nejobsáhlejší kapitola představuje těžiště diplomové práce a současně přináší nové a dosud nepublikované výsledky. Začátek je věnován deskripci obou výběrových šetření EUROBAROMETER a statistickému zdůvodnění výběru čtyř studovaných zemí v rámci zemí EU. V další části jsou pak podrobně prezentovány výsledky šetření ve čtyřech zvolených zemích. Je zajímavé, že i když ženy uvádějí o něco vyšší diskriminaci na základě pohlaví, tak převažují specifická podle zemí. Česko je však nejméně nakloněno mít ženu v nejvyšší volené politické funkci, což je častější názor mužů. Z hlediska přijímání genderové identity obecně, se jeví Česká republika jako tolerantní (nejméně diskriminační), což je poněkud v rozporu s legislativou a současnou diskusí o manželství homosexuálních párů. Nicméně na otázku týkající se přítomnosti transgenderové/transsexuální osoby na pracovišti, to již respondenti v ČR tak liberální nebyli a zejména by jim vadilo, kdyby byla taková osoba ve vysoké politické funkci. Naopak Francie, která již od roku 2013 uzákonila

manželství „pro všechny“, tj. i pro osoby stejného pohlaví, vykazuje nejvíce rozšířenou diskriminaci na základě genderové identity, a to podobně ve výrocích mužských i ženských respondentů. I v tomto relativně specifickém případě mluví ženy o větší diskriminaci v porovnání s muži. Autorka se dále zaměřila na věkovou diskriminaci, jednak týkající se osob do 30 let, jednak na druhou stranu věkového spektra, tj. na osoby ve věku 55 let a starších. Zatímco diskriminaci do 30 let vnímají především respondenti ve Francii, tak diskriminace seniorů dominuje v Česku a teprve potom ve Francii, přičemž se s ní v ČR zejména identifikují starší osoby ve věku 55-64 let. Uvedené specifikum Česka vyplývá i z osobních zkušeností, pokud jde o diskriminaci seniorů nebo přítomnost starších osob na pracovišti. Paradoxně působí odpovědi respondentů ČR, kteří říkají, že jim není příjemné mít ve vysoké politické funkci osobu ve věku 75 a více let. Získané výsledky šetření byly dále syntetizovány pomocí metody faktorové analýzy, která potvrdila rozdělení do v podstatě homogenních faktorů. Posledním tématem bylo studium otázek zaměřených na analýzu názorů na určité genderové stereotypy z dat posledního šetření EUROBAROMETER z roku 2017. Oproti předchozí části byly v tomto ohledu Česko i Polsko bližší svými stereotypním myšlením oproti Francii a Dánsku.

Předkládaná diplomová práce byla časově náročná, neboť byla založena na zpracování individuálních dat evropských šetření a uvedené výsledky nebyly zatím v tak podrobné formě analyzovány. Autorka zvolila logický postup postihu mnoha aspektů diskriminace oproti volbě analyzovat hlouběji jednu vybranou dimenzi diskriminace. Její přístup umožnil šířeji postihnout rozdíly mezi zvolenými zeměmi. Výsledky ukázaly zajímavá zjištění, a to, že pokud jde o vlastní diskriminaci nelze nalézt gradient východ-západ, spíše ČR a Francie versus Dánsko a Polsko. Avšak při studiu genderových stereotypů ČR a Polsko si byly blíže oproti Francii a Dánsku. Práce je logicky strukturovaná, přehledně napsána a mimo vlastní analýzy je zde i cenná, první teoretická část. Diplomová práce Bc. Terezy Černé splňuje požadavky kladené na magisterské práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

20.5.2019

Prof. RNDr. Jitka Rychtaříková, CSc.

Překlepy:

Str. 18, druhý odstavec, druhý řádek, má být *rasy*, nikoliv *rady*

Str. 21, třetí odstavec, *Genderová socializace* **se** podle *Bem vede k osvojení si*, nemá být *se*

Str. 35, druhý odstavec, *v následující části práce Struktura vybraných*, chybí tečka práce. Struktura

Str. 35, poslední odstavec, *Tento index je ukazatelem*, vhodnější by bylo *Index stáří je ukazatelem*

Str. 36, v seznamu literatury chybí odkaz na Kalibová, s. 25, 2002

Str. 39, *Dále je Česká pohlavně věková pyramida*, přesněji v Česku nebo ČR

Str. 42 *Jak lze ale z grafu sledovat* vždy je přesnější uvést konkrétní odkaz, tj. z grafu 3

Str. 46 osa y chybí popis graf 8,9

Str. 71 předposlední odstavec, *rozšířená diskriminaci na základě pohlaví*, má být *diskriminace*